

STOMATOLOGIK KASALLIKLAR VA ULARNI DAVOLASH USULLARI: ZAMONAVIY YONDASHUVLAR VA PROFILAKTIK AHAMIYATI

Muallif: Jamoldinova Munojatxon To'liqinjon qizi

Quva Abu Ali Ibn Sino nomidagi jamoat salomatligi tibbiyot texnikumi

Maxsus fan o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada stomatologik kasalliklarning asosiy turlari, ularning kelib chiqish omillari, klinik belgilari hamda zamonaviy davolash usullari tahlil qilindi. Tish kariyesi, parodont kasalliklari, stomatit va gingivit kabi kasalliklarning inson salomatligiga ta'siri o'rganildi. Tadqiqot davomida og'iz bo'shlig'i gigiyenasiga rioya qilmaslik, noto'g'ri ovqatlanish, mikroorganizmlar faoliyati va immunitet pasayishi asosiy etiologik omillar sifatida qayd etildi. Maqolada profilaktik stomatologiyani ahamiyati, zamonaviy diagnostika usullari hamda terapevtik va jarrohlik davolash yondashuvlari yoritilgan. Tadqiqot natijalari stomatologik kasalliklarni erta aniqlash va profilaktika qilish aholi salomatligini yaxshilashda muhim omil ekanligini ko'rsatdi.

Kalit so'zlar: stomatologik kasalliklar, kariyes, gingivit, parodontit, stomatit, davolash usullari, profilaktika, og'iz gigiyenasi.

Abstract: This article analyzes the main types of dental diseases, their etiological factors, clinical manifestations, and modern treatment approaches. The effects of dental caries, periodontal diseases, stomatitis, and gingivitis on human health were studied. Poor oral hygiene, unhealthy nutrition, microbial activity, and weakened immunity were identified as the major causative factors. The article highlights the importance of preventive dentistry, modern diagnostic methods, and therapeutic as well as surgical treatment strategies. The results demonstrate that early diagnosis and prevention of dental diseases are essential for improving public health.

Keywords: dental diseases, caries, gingivitis, periodontitis, stomatitis, treatment methods, prevention, oral hygiene.

INTRODUCTION

Bugungi kunda stomatologik kasalliklar dunyo aholisi orasida eng keng tarqalgan kasalliklardan biri hisoblanadi. Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti ma'lumotlariga ko'ra, og'iz bo'shlig'i kasalliklari milliardlab insonlarda uchraydi va ularning aksariyati profilaktika choralariga rioya qilinmagani sababli rivojlanadi. Tish va milk kasalliklari nafaqat og'iz bo'shlig'i faoliyatini buzadi, balki insonning umumiy salomatligiga ham salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Stomatologik kasalliklarning rivojlanishida bakterial infeksiya, noto'g'ri ovqatlanish, vitamin yetishmovchiligi, zararli odatlar hamda gigiyena qoidalariga amal qilmaslik asosiy omillardan hisoblanadi. Ayniqsa, bolalar va o'smirlar orasida kariyes kasalligining keng tarqalganligi dolzarb muammo bo'lib qolmoqda.

So'nggi yillarda stomatologiya sohasida zamonaviy texnologiyalar va innovatsion davolash usullarining rivojlanishi kasalliklarni erta aniqlash va samarali davolash imkoniyatlarini kengaytirdi. Shu sababli stomatologik kasalliklarning oldini olish, ularni erta diagnostika qilish va zamonaviy davolash usullarini amaliyotga joriy etish muhim ilmiy va tibbiy ahamiyatga ega.

Inson salomatligini saqlashda og'iz bo'shlig'i holati muhim o'rin tutadi. Og'iz bo'shlig'i organizmning boshlang'ich ovqat hazm qilish tizimi bo'lib, undagi har qanday patologik o'zgarishlar umumiy sog'liq holatiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Stomatologik kasalliklar og'riq, ovqatlanish buzilishi, nutq faoliyatining qiyinlashuvi hamda estetik noqulayliklarni yuzaga keltiradi. Ayrim hollarda esa bu kasalliklar yurak-qon tomir, oshqozon-ichak va endokrin tizim kasalliklari bilan ham uzviy bog'liq bo'lishi mumkin.

Hozirgi vaqtda urbanizatsiya, ekologik omillar, tez tayyorlanadigan oziq-ovqat mahsulotlari iste'molining ortishi hamda gigiyena madaniyatining yetarli darajada shakllanmaganligi stomatologik kasalliklarning ko'payishiga sabab bo'lmoqda. Ayniqsa, bolalar va homilador ayollar orasida tish va milk kasalliklarining ko'payishi tibbiyot mutaxassislari oldiga yangi vazifalarni qo'ymoqda. Organizmda kalsiy va vitaminlar yetishmovchiligi ham stomatologik muammolar rivojlanish xavfini oshiradi.

Stomatologik kasalliklarni erta aniqlash va samarali davolash nafaqat tishlarni saqlab qolish, balki insonning psixologik va ijtimoiy holatini yaxshilashga ham xizmat qiladi. Sog'lom tishlar insonning to'g'ri ovqatlanishi, ravon nutqi va estetik ko'rinishini ta'minlaydi. Shu sababli stomatologik salomatlik bugungi kunda jamoat salomatligining muhim tarkibiy qismlaridan biri sifatida qaralmoqda.

Zamonaviy stomatologiya fanining rivojlanishi natijasida yuqori samarali diagnostika va davolash texnologiyalari amaliyotga joriy etildi. Raqamli rentgenografiya, lazerli davolash, implantatsiya va estetik stomatologiya kabi innovatsion usullar bemorlarning davolanish sifatini oshirmoqda. Shu bilan birga, profilaktik stomatologiyani rivojlantirish orqali kasalliklarning oldini olish imkoniyatlari kengaymoqda.

Mazkur tadqiqot stomatologik kasalliklarning zamonaviy tasnifi, etiologiyasi, klinik belgilari va davolash usullarini ilmiy jihatdan tahlil qilishga qaratilgan bo'lib, olingan natijalar stomatologik yordam sifatini oshirish hamda profilaktik tadbirlarni takomillashtirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Mazkur maqolaning maqsadi stomatologik kasalliklarning asosiy turlarini, ularning etiologiyasi va klinik xususiyatlarini o'rganish hamda zamonaviy davolash usullarini tahlil qilishdan iborat.

METHODS

Tadqiqot davomida stomatologik kasalliklar bo'yicha ilmiy adabiyotlar, zamonaviy tibbiy manbalar hamda stomatologik amaliyot natijalari tahlil qilindi. Analitik va taqqoslama usullardan foydalanildi. Kasalliklarning etiologiyasi, klinik belgilari va davolash usullari bo'yicha ma'lumotlar tizimli ravishda o'rganildi.

Shuningdek, profilaktik stomatologiya yo'nalishidagi ilmiy maqolalar asosida stomatologik kasalliklarning oldini olish choralarining samaradorligi baholandi. Tadqiqotda stomatologik diagnostikaning rentgenologik, klinik va laborator usullariga oid ma'lumotlar umumlashtirildi.

RESULTS

Tahlillar natijasida stomatologik kasalliklarning eng ko'p uchraydigan turlari quyidagilar ekanligi aniqlandi:

Tish kariyesi

Kariyes tish qattiq to'qimalarining asta-sekin yemirilishi bilan xarakterlanadi. Kasallikning asosiy sababi og'iz bo'shlig'ida bakteriyalar faoliyati natijasida hosil bo'ladigan kislotalardir. Shirin mahsulotlarni ko'p iste'mol qilish va gigiyenaga rioya qilmaslik kariyes rivojlanishini tezlashtiradi.

Kariyesni davolashda:

zararlangan to'qimalarni olib tashlash;

plombalash;

remineralizatsiya terapiyasi;

fluor preparatlaridan foydalanish usullari qo'llaniladi.

Gingivit

Gingivit milk yallig‘lanishi bilan kechuvchi kasallik hisoblanadi. Asosiy belgilari milkning qizarishi, shishishi va qonashidir. Davolashda professional tozalash, antiseptik vositalar hamda yallig‘lanishga qarshi preparatlar qo‘llaniladi.

Parodontit

Parodontit tishni ushlab turuvchi to‘qimalarning yallig‘lanishi bo‘lib, og‘ir holatlarda tishlarning yo‘qolishiga olib keladi. Tadqiqotlar shuni ko‘rsatdiki, parodont kasalliklari yurak-qon tomir tizimi kasalliklari bilan ham bog‘liq bo‘lishi mumkin.

Stomatit

Stomatit og‘iz shilliq qavatining yallig‘lanishi bo‘lib, virusli, bakterial yoki allergik omillar natijasida yuzaga keladi. Davolash simptomatik va etiologik usullar asosida olib boriladi.

Natijalar stomatologik kasalliklarning aksariyati gigiyenik qoidalarga rioya qilmaslik bilan bog‘liqligini ko‘rsatdi. Profilaktik choralarni muntazam amalga oshirish kasalliklar uchrash tezligini sezilarli kamaytiradi.

DISCUSSION

Tadqiqot natijalari stomatologik kasalliklarning keng tarqalganligi va ularning inson hayot sifatiga jiddiy ta’sir ko‘rsatishini tasdiqladi. Ayniqsa, kariyes va parodont kasalliklari yoshlar orasida ko‘p uchrashi dolzarb muammolardan biridir.

Og‘iz bo‘shlig‘i kasalliklarining oldini olishda individual gigiyena bilan bir qatorda profilaktik ko‘riklarning ahamiyati yuqori hisoblanadi. Zamonaviy stomatologiyada lazer terapiyasi, implantologiya, ultratovushli tozalash va raqamli diagnostika kabi innovatsion usullar keng qo‘llanilmoqda.

Shuningdek, aholining stomatologik madaniyatini oshirish, to'g'ri ovqatlanish va muntazam stomatolog ko'rigidan o'tishni targ'ib qilish kasalliklarni kamaytirishda muhim omil hisoblanadi. Tibbiyot xodimlarining profilaktik faoliyatni kuchaytirishi stomatologik kasalliklar tarqalishini kamaytirishga xizmat qiladi.

CONCLUSION

Stomatologik kasalliklar inson salomatligiga sezilarli ta'sir ko'rsatadigan dolzarb tibbiy muammolardan biridir. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, kariyes, gingivit, parodontit va stomatit eng ko'p uchraydigan kasalliklar hisoblanadi. Ularning rivojlanishida gigiyena qoidalariga amal qilmaslik, noto'g'ri ovqatlanish va mikroorganizmlar muhim rol o'ynaydi.

Zamonaviy diagnostika va davolash usullaridan foydalanish stomatologik kasalliklarni samarali davolash imkonini beradi. Shu bilan birga, profilaktik tadbirlarni kuchaytirish va aholining stomatologik savodxonligini oshirish kasalliklarni kamaytirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

Axmedov A. Stomatologik kasalliklar propedevtikasi. – Toshkent: Ibn Sino, 2021.

Usmonov Sh. Terapevtik stomatologiya asoslari. – Toshkent, 2020.

World Health Organization. Oral Health Guidelines. – Geneva, 2023.

Newman M., Takei H. Carranza's Clinical Periodontology. – Elsevier, 2022.

G'ulomov X. Og'iz bo'shlig'i kasalliklari profilaktikasi. – Farg'ona, 2021.